

STUDII DE ATELIER
CERCETAREA MINORITĂȚILOR
NAȚIONALE DIN ROMÂNIA

WORKING PAPERS IN ROMANIAN
MINORITY STUDIES

MŰHELYTANULMÁNYOK
A ROMÁNIAI KISEBBSÉGEKRŐL

27 / 2010

HORVÁTH ISTVÁN (coord.)
VERESS ILKA - VITOS KATALIN

KÖZIGAZGATÁSI NYELVHASZNÁLAT
HARGITA MEGYÉBEN AZ ÖNKORMÁNYZATI
ÉS A KÖZPONTI KORMÁNYZAT
MEGYESZINTŰ INTÉZMÉNYEIBEN

UTILIZAREA LIMBII MAGHIARE
ÎN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ
ȘI ÎN INSTITUȚIILE DECONCENTRATE
DIN JUDEȚUL HARGHITA

ISPMN

INSTITUTUL PENTRU STUDIEREA
PROBLEMELOR MINORITĂȚILOR
NAȚIONALE

GUVERNUL ROMÂNIEI

Nr. 27

Horváth István (coord.)
Veress Ilka - Vitos Katalin

**KÖZIGAZGATÁSI NYELVHASZNÁLAT
HARGITA MEGYÉBEN AZ ÖNKORMÁNYZATI
ÉS A KÖZPONTI KORMÁNYZAT
MEGYESZINTŰ INTÉZMÉNYEIBEN**

**UTILIZAREA LIMBII MAGHIARE ÎN
ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ
ȘI ÎN INSTITUȚIILE DECONCENTRATE
DIN JUDEȚUL HARGHITA**

INSTITUTUL PENTRU
STUDIAREA PROBLEMELOR
MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

Cluj-Napoca, 2010

STUDII DE ATELIER. CERCETAREA MINORITĂȚILOR NAȚIONALE DIN ROMÂNIA
WORKING PAPERS IN ROMANIAN MINORITY STUDIES
MŰHELYTANULMÁNYOK A ROMÁNIAI KISEBBSÉGEKRŐL

■ Nr. 27:

Autori: Horváth István (coord.), Veress Ilka, Vitos Katalin
*Közigazgatási nyelvhasználat Hargita megyében az önkormányzati
és a központi kormányzat megyeszintű intézményeiben*
*Utilizarea limbii maghiare în administrația publică locală
și în instituțiile deconcentrate din județul Harghita*

■ Coordonator serie: Iulia Hossu, Horváth István

© INSTITUTUL PENTRU STUDIAREA PROBLEMELOR MINORITĂȚILOR NAȚIONALE
Cluj-Napoca, 2010
ISSN 1844 – 5489
www.ispmn.gov.ro

- Traducere, revizuire text: Virginás Andrea, Nastasă-Kovács Annamária
- Corectură: Demeter Zsuzsa
- Concepție grafică, copertă: Könczey Elemér
- Tehnoredactare: Sütő Ferenc
- Tipar: IDEA și GLORIA, Cluj-Napoca

Guvernul României și ISPMN nu își asumă responsabilitatea pentru conținutul Studiilor de Atelier.
Răspunderea asupra conținutului opiniilor exprimate revine în exclusivitate autorilor.

- HORVÁTH István: szociológus a Nemzeti Kisebbségkutató Intézet elnöke, a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem Szociológia Tanszékének docense
E-mail: i.horvath@ispmn.gov.ro

- VERESS Ilka: szociológus, a Nemzeti Kisebbségkutató Intézet kutatója, a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem magiszteri hallgatója
E-mail: i.veres@ispmn.gov.ro

- VITOS Katalin: szociológus, a Nemzeti Kisebbségkutató Intézet kutatója, doktorandusz a kolozsvári Babeş – Bolyai Tudományegyetem Szociológia Tanszékén
E-mail: k.vitos@ispmn.gov.ro

- HORVÁTH István: este sociolog, preşedintele Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităţilor Naţionale şi conferenţiar la Universitatea Babeş-Bolyai, Catedra de Sociologie.
E-mail: i.horvath@ispmn.gov.ro

- VERESS Ilka: este sociolog şi cercetător în cadrul Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităţilor Naţionale; deţine un masterat în domeniul politicilor publice, obţinut în cadrul Universităţii Babeş-Bolyai.
E-mail: i.veres@ispmn.gov.ro

- VITOS Katalin: este sociolog şi cercetător în cadrul Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităţilor Naţionale; doctorand în sociologie la Universitatea Babeş-Bolyai, Catedra de Sociologie.
E-mail: k.vitos@ispmn.gov.ro

Kivonat

■ Jelentésünk azt vizsgálja, hogy a helyi önkormányzat alárendeltségében működő intézmények, illetve a dekoncentrált hivatalok milyen mértékben tesznek eleget a törvényes előírásoknak, és biztosítják-e a kisebbségi nyelvi jogok érvényesülésének az előfeltételeit. Ugyanakkor azt is vizsgáljuk, hogyan élnek ezzel a joggal a Hargita megyei magyarok, milyen mértékben kommunikálnak anyanyelvükön a különböző közigazgatási kontaktusok során.

Az adatok, amelyeket vizsgálatunk során felhasználtunk, több forrásból származnak. Egy részük a Nemzeti Kisebbségkutató Intézet saját kezdeményezésű felméréseiből származik, más adatok – például a központi kormányzatot megyei szinten képviselő intézményekre vonatkozóak – külön ezen elemzés céljára, Hargita Megye Tanácsának felkérésére végzett kutatásunk eredményei.

Sumar

■ Raportul de faţă analizează şi evidenţiază în ce măsură, instituţiile deconcentrate şi cele aflate în subordinea administraţiei locale respectă prevederile legale şi asigură condiţiile necesare pentru exercitarea drepturilor lingvistice ale minorităţilor. În acelaşi timp, este analizată şi maniera în care maghiarii din judeţul Harghita îşi exercită acest drept, adică în ce măsură comunică aceştia în limba maternă cu ocazia diverselor contacte pe care le au la nivel administrativ.

Analiza se bazează pe date ce provin din mai multe surse: o parte dintre ele rezultă din anchetele sociologice întreprinse de către Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităţilor Naţionale, iar altele (cum ar fi cele referitoare la instituţiile care reprezintă puterea centrală la nivel judeţean) au fost colectate în mod special pentru această cercetare efectuată la cererea Consiliului Judeţean Harghita.

TARTALOM/CUPRINS

Közigazgatási nyelvhasználat Hargita megyében az önkormányzati és a központi kormányzat megyeszintű intézményeiben ■ 5

Bevezető ■ 5

A kisebbségi nyelvi jogok és kommunikációs gyakorlatok a romániai közigazgatási szférában ■ 6

A közigazgatási nyelvhasználat jogi kerete ■ 7

Intézményes alkalmazás ■ 10

A kisebbségi nyelvi jogok alkalmazása az önkormányzatok szintjén – módszertani felvezető ■ 10

A kisebbségi nyelvi jogok alkalmazása az önkormányzatok szintjén – adatok bemutatása és kiértékelése ■ 14

A kisebbségi jogokra vonatkozó törvény alkalmazása Hargita megyében a dekoncentrált intézményekben – módszertani felvezető ■ 26

A kisebbségi jogokra vonatkozó törvény alkalmazása Hargita megyében a dekoncentrált intézményekben – adatok bemutatása és kiértékelése ■ 29

Szociolingvisztikai hatás ■ 31

A kisebbségi jogokra vonatkozó törvény alkalmazása Hargita megyében a dekoncentrált intézményekben ■ 33

Idegen- és románnyelv-ismeret Hargita megyében ■ 35

Adatforrás ■ 35

Románnyelv-ismeret ■ 35

Idegennyelv-ismeret ■ 40

Következtetések, ajánlások ■ 44

Mellékletek ■ 46

1-es melléklet ■ 46

2-es melléklet ■ 51

3-as melléklet ■ 54

4-es melléklet ■ 57

Utilizarea limbii maghiare în administrația publică locală și în instituțiile deconcentrate din județul Harghita ■ 59

Introducere ■ 59

Drepturile lingvistice ale minorităților și practicile de comunicare în sectorul public administrativ din România ■ 60

Cadrul legal pentru utilizarea limbii în administrația publică ■ 61

Aplicarea instituțională ■ 64

Aplicarea drepturilor lingvistice ale minorităților naționale la nivelul administrației locale – introducere metodologică ■ 64

Aplicarea drepturilor lingvistice ale minorităților la nivelul autorităților locale – prezentarea și evaluarea datelor ■ 68

Aplicarea legii privitoare la drepturile minorităților naționale la nivelul instituțiilor deconcentrate din județul Harghita – introducere metodologică ■ 79

Aplicarea legii cu privire la drepturile minorităților naționale la nivelul instituțiilor deconcentrate din județul Harghita – prezentarea și evaluarea datelor ■ 81

Impactul sociolingvistic ■ 84

Aplicarea legii privitoare la drepturile minorităților naționale la nivelul instituțiilor deconcentrate din județul Harghita ■ 85

Competențele lingvistice în ceea ce privește limbile străine și limba română în județul Harghita ■ 87

Sursa de date ■ 88

Competențe lingvistice în limba română ■ 88

Competențe lingvistice în limbi străine ■ 93

Concluzii și recomandări ■ 97

Anexe ■ 100

Anexa nr. 1 ■ 100

Anexa nr. 2 ■ 105

Anexa nr. 3 ■ 108

Anexa nr. 4 ■ 111

DESPRE INSTITUTUL PENTRU STUDIAREA PROBLEMELOR MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

ABOUT THE ROMANIAN INSTITUTE FOR RESEARCH ON NATIONAL MINORITIES

A NEMZETI KISEBBSÉGKUTATÓ INTÉZETRŐL

INSTITUTUL PENTRU STUDIAREA PROBLEMELOR MINORITĂȚILOR NAȚIONALE (ISPMN) funcționează ca instituție publică și ca personalitate juridică în subordinea Guvernului și în coordonarea Departamentului pentru Relații Interetnice. Sediul Institutului este în municipiul Cluj-Napoca.

■ Scop și activități de bază

Studierea și cercetarea inter- și pluridisciplinară a păstrării, dezvoltării și exprimării identității etnice, studierea aspectelor sociologice, istorice, culturale, lingvistice, religioase sau de altă natură ale minorităților naționale și ale altor comunități etnice din România.

■ Direcții principale de cercetare

Schimbare de abordare în România, în domeniul politicilor față de minoritățile naționale: analiza politico-instituțională a istoriei recente;
Dinamica etno-demografică a minorităților din România;
Revitalizare etnică sau asimilare? Identități în tranziție, analiza transformărilor identitare la minoritățile etnice din România;
Analiza rolului jucat de etnicitate în dinamica stratificării sociale din România;
Patrimoniul cultural instituțional al minorităților din România;
Patternuri ale segregării etnice;
Bilingvismul: modalități de producere, atitudini și politici publice;
Noi imigranți în România: modele de încorporare și integrare.

The ROMANIAN INSTITUTE FOR RESEARCH ON NATIONAL MINORITIES (RIRNM) is a legally constituted public entity under the authority of the Romanian Government. It is based in Cluj-Napoca.

■ Aim

The inter- and multidisciplinary study and research of the preservation, development and expression of ethnic identity, as well as social, historic, cultural, linguistic, religious or other aspects of national minorities and of other ethnic communities in Romania.

■ Major research areas

Changing policies regarding national minorities in Romania: political and institutional analyses of recent history;
Ethno-demographic dynamics of minorities in Romania;
Identities in transition – ethnic enlivening or assimilation? (analysis of transformations in the identity of national minorities from Romania);
Analysis of the role of ethnicity in the social stratification dynamics in Romania;
The institutional cultural heritage of minorities in Romania;
Ethnic segregation patterns;
Bilingualism: ways of generating bilingualism, public attitudes and policies;
Recent immigrants to Romania: patterns of social and economic integration.

A kolozsvári székhelyű, jogi személyként működő NEMZETI KISEBBSÉGKUTATÓ INTÉZET (NKI) a Román Kormány hatáskörébe tartozó közintézmény.

■ Célok

A romániai nemzeti kisebbségek és más etnikai közösségek etnikai identitásmegőrzésének, -változásainak, -kifejeződésének, valamint ezek szociológiai, történelmi, kulturális, nyelvészeti, vallásos és más jellegű aspektusainak kutatása, tanulmányozása.

■ Főbb kutatási irányvonalak

A romániai kisebbségpolitikában történő változások elemzése: jelenkortörténetre vonatkozó intézmény-politikai elemzések;

A romániai kisebbségek népességdemográfiai jellemzői;

Átmeneti identitások – etnikai revitalizálás vagy asszimiláció? (a romániai kisebbségek identitásában végbemenő változások elemzése);

Az etnicitás szerepe a társadalmi rétegződésben;

A romániai nemzeti kisebbségek kulturális öröksége;

Az etnikai szegregáció modelljei;

A kétnyelvűség módozatai, az ehhez kapcsolódó attitűdök és közpolitikák;

Új bevándorlók Romániában: társadalmi és gazdasági beilleszkedési modellek.

A apărut/Previous issue/Megjelent

■ Nr. 1

Kiss Tamás – Csata István: *Evoluția populației maghiare din România. Rezultate și probleme metodologice. Evolution of the Hungarian Population from Romania. Results and Methodological Problems*

■ Nr. 2

Veres Valér: *Analiza comparată a identității minorităților maghiare din Bazinul Carpatic. A Kárpát-medencei magyarok nemzeti identitásának összehasonlító elemzése.*

■ Nr. 3

Fosztó László: *Bibliografie cu studiile și reprezentările despre romii din România – cu accentul pe perioada 1990–2007.*

■ Nr. 4

Remus Gabriel Anghel: *Migrația și problemele ei: perspectiva transnațională ca o nouă modalitate de analiză a etnicității și schimbării sociale în România.*

■ Nr. 5

Székely István Gergő: *Soluții instituționale speciale pentru reprezentarea parlamentară a minorităților naționale*

■ Nr. 6

Toma Stéfánia: *Roma/Gypsies and Education in a Multiethnic Community in Romania*

■ Nr. 7

Marjoke Oosterom: *Raising your Voice: Interaction Processes between Roma and Local Authorities in Rural Romania*

■ Nr. 8

Horváth István: *Elemzések a romániai magyarok kétnyelvűségéről*

■ Nr. 9

Rudolf Gräf: *Arhitectura roma în România*

■ Nr. 10

Tódor Erika Mária: *Analytical aspects of institutional bilingualism. Reperle analitice ale bilingvismului instituțional*

■ Nr. 11

Székely István Gergő: *The representation of national minorities in the local councils – an evaluation of Romanian electoral legislation in light of the results of the 2004 and 2008 local elections. Reprezentarea minorităților naționale la nivel local*

– *O evaluare a legislației electorale românești pe baza rezultatelor alegerilor locale din 2004 și 2008*

■ Nr. 12

Kiss Tamás – Barna Gergő – Sólyom Zsuzsa: *Erdélyi magyar fiatalok 2008. Közvélemény-kutatás az erdélyi magyar fiatalok társadalmi helyzetéről és elvárásairól. Összehasonlító gyorsjelentés. Tinerii maghiari din Transilvania 2008. Anchetă sociologică despre starea socială și așteptările tinerilor maghiari din Transilvania. Dimensiuni comparative*

■ Nr. 13

Yaron Matras: *Viitorul limbii Romani: către o politică a pluralismului lingvistic*

■ Nr. 14

Sorin Gog: *Cemeteries and dying in a multi-religious and multi-ethnic village of the Danube Delta*

■ Nr. 15

Irina Culic: *Dual Citizenship Policies in Central and Eastern Europe*

■ Nr. 16

Mohácsek Magdolna: *Analiza finanțării alocate organizațiilor minorităților naționale*

■ Nr. 17

Gidó Attila: *On Transylvanian Jews. An Outline of a Common History*

■ Nr. 18

Kozák Gyula: *Muslims in Romania: Integration Models, Categorization and Social Distance*

■ Nr. 19

Iulia Hossu: *Strategii de supraviețuire într-o comunitate de romi. Studiu de caz. Comunitatea „Digului”, Orăștie, județul Hunedoara*

■ Nr. 20

Székely István Gergő: *Reprezentarea politică a minorităților naționale în România*

■ Nr. 21

Peti Lehel: *Câteva elemente ale schimbării perspectivei religioase: secularizarea, transnaționalismul și adoptarea sectelor în satele de ceangăi din Moldova. Transnational Ways of Life, Secularization and Sects. Interpreting Novel Religious Phenomena of the Moldavian Csángó Villages*

■ Nr. 22

Sergiu Constantin: *Tirolul de Sud – un model de autonomie și conviețuire?*

■ Nr. 23

Jakab Albert Zsolt: *Organizarea memoriei colective în Cluj-Napoca după 1989.*
The Organization of Collective Memory by Romanians and Hungarians in Cluj-Napoca after 1989

■ Nr. 24

Peti Lehel: *Apariția Fecioarei Maria de la Seuca – în contextul interferențelor religioase și etnice*
The Marian Apparition from Seuca/Szőkefalva in the Context of Religious and Ethnical Interferences

■ Nr. 25

Könczei Csongor: *De la Kodoba la Codoba. Despre schimbarea identității etnice secundare într-o familie de muzicanți romi dintr-un sat din Câmpia Transilvaniei*
Hogyan lett a Kodobákból Codoba? Másodlagos identitásváltások egy mezőségi cigánymuzsikus családnál

■ Nr. 26

Marius Lazăr: *Semantică socială și etnicitate. O tipologie a modurilor identitare discursive în România*